

Lucie Pokorná, Spolek na podporu bydlící chudiny. Reflexe chudých na počátku 19. století, Diplomová práce, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích 2012, 99 s.

Posudek vedoucího diplomové práce

Na základě kombinovaného studia archivních pramenů a odborné literatury diplomantka dospěla k podrobné charakteristice chudých lidí na počátku 19. století. S pomocí pramenů, které dokumentují charitativní činnost Soukromého spolku na podporu bydlící chudiny (Praha 1801-1819), se Lucie Pokorná pokusila vytvořit typologii těch osob, které spadaly pod označení chudina. V souvislosti s daným tématem diplomantka prostudovala veškerou dostupnou, starší i novější, českou a cizojazyčnou literaturu. Zároveň se dokázala vyrovnat s jazykovou i paleografickou náročností pramenné základny.

Mnozí badatelé chudinu automaticky přiřazují k marginálním vrstvám společnosti. Diplomantka však ve své práci prokázala, že usedlá chudina požívala poněkud odlišný společenský status. Vzájemné srovnání činnosti Soukromého spolku na podporu bydlící chudiny (Praha 1801-1819) a Ústavu pro péči o chudé hraběte Jana Nepomuka Buquoye (jižní Čechy, 70. léta 18. století) rozkrylo odlišné podmínky chudinské péče poskytované ve venkovském a městském prostředí. Lucie Pokorná usilovala o zobecnění většiny získaných poznatků; problematiku sebereflexe se snažila současně analyzovat v mikrohistorické rovině.

Diplomantka zvolenou problematiku uchopila v rovině kvantitativní i kvalitativní. Historicko-demografické přístupy, které byly prováděny s pomocí dochované statistiky, napomohly chudinu charakterizovat z hlediska početního i rodinného stavu. V daných souvislostech nezůstalo opomenuto kritérium zdravotního stavu, pohlaví a věku. Naproti tomu historická antropologie umožnila soudobou situaci sledovat optikou zástupců chudiny i pohledem představitelů majoritní společnosti. Její zástupci původně proklamovali snahu o vytěsnění chudého obyvatelstva ze společnosti a jeho následnou izolaci prostřednictvím donucovacích pracoven a špitálů. Avšak pod vlivem postupných změn společenského klimatu i ekonomické situace se od 2. poloviny 18. století do popředí všeobecného zájmu stále více dostávala myšlenka „lásky k bližnímu.“ Na jejím základě měla být následně poskytována

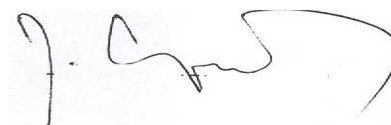
podpora směřující nejenom k lepšímu hmotnému zabezpečení chudiny, ale především k jejímu opětovnému začlenění do společnosti.

Chudinská péče byla počátkem 19. století nahlížena jako krátkodobá a neefektivní. Diplomantce se v daných souvislostech podařilo prokázat rozpor mezi předpisy a jejich naplňováním v praxi. Podpory se totiž dostávalo i lidem, kteří se dlouhodobě živilí žebrotou, přestože jim měla být odepřena. V případě pražského spolku se podařilo prokázat poměrně vysoké příspěvky na charitativní činnost, přičemž mezi dárci byli zastoupeni lidé z různých společenských vrstev. Diplomantka na základě svého výzkumu dospěla k závěru, že finanční podpora chudých již počátkem 19. století přispívala k společenskému zviditelnění dárců. Charitativní činnost tak současně přispívala k zvyšování společenské prestiže přispěvatelů z různých sociálních vrstev.

Po formální stránce je třeba ocenit kvalitu i analytické vyhodnocení jednotlivých tabulek, které byly vkládány přímo do textu. Vzhledem k jazykovým korekturám, které si diplomatka nechala udělat, byly prohřešky vůči zásadám psaní mateřského jazyka zredukovány na minimum. Poznámkový aparát včetně soupisu literatury obsahoval pouze drobné nedostatky zanedbatelného rázu.

Předloženou práci Lucie Pokorné považuji za kvalitní z obsahového i formálního hlediska a hodnotím ji stupněm VÝBORNĚ.

V Třeboni 22. 1. 2012

doc. PhDr. Josef Grulich, Ph.D.